

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної
науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
Кафедра кримінального процесу

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Кафедра юстиції

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури
НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ ЮРИСТІВ
ГО «СТАЛЕ ПРАВОСУДДЯ»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

Харків
«Право»
2025

Відповідальна редакторка *Л. М. Москвич*

Актуальні проблеми судового права : матеріали X міжнар.
А43 наук.-практ. конф. (25 квіт. 2025 р.) / [відп. ред. Л. М. Москвич] ;
Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. кримін. процесу ;
Навч.-наук. ін-т права Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка, Каф. юстиції ;
Нац. ун-т «Одеська юрид. акад.», Каф. орг. суд., правоохорон.
органів та адвокатури ; Нім.-Укр. об-ня юристів ; ГО «Стале правосуддя». –
Харків : Право, 2025. – 376 с.

ISBN 978-617-8612-04-7

Збірник містить матеріали Десятої міжнародної науково-практичної конференції з актуальних проблем судового права, у якій взяли участь відомі вітчизняні та зарубіжні науковці та практики. Організаторами заходу виступили кафедра кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кафедра юстиції ННІ права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», Німецько-Українське об'єднання юристів і ГО «Стале правосуддя». В основу видання покладено доповіді, виголошені учасниками конференції, які торкаються різноманітних аспектів судового права.

УДК 349.42

Матеріали викладено в авторській редакції.
Відповідальність за їхню якість, достовірність,
відсутність текстових запозичень несуть автори.

Відеозапис конференції за посиланням:

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2025

ISBN 978-617-8612-04-7

© ТОВ «Видавничий дім «Право», 2025

Список використаних джерел:

1. Бойко О. М. Розвиток судочинства в Україні в умовах перехідного правосуддя. Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. 2019. С. 65.
2. Лісна І. С. Передумови сучасного етапу судової реформи. Юридичний науковий електронний журнал. 2018. № 6. С. 37–40.
3. Стратегії розвитку судової системи в Україні на 2015–2020 роки. URL: <http://nsj.gov.ua/files/B407.pdf>
4. Шутович В., Бесєдіна Н., Ус І. Генезис судової реформи в Україні як складова розбудови правової держави. Вісник Національної академії державного управління. 2016. № 18. С. 235–242.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики Одеського державного університету внутрішніх справ Ганна Мудрецька

Басюк Ю. М.

*аспірант 2-го року навчання
кафедри юстиції Навчально-наукового
інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

ЕТИЧНІ МЕЖІ ПОВЕДІНКИ АДВОКАТА У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

Сучасне суспільство характеризується значним рівнем цифровізації, що обумовлено швидким технологічним прогресом. Протягом останніх років цифровізація так чи інакше торкнулася усіх сфер життя. Не стала винятком і адвокатська діяльність. Впровадження підсистеми «Електронний суд», розвиток та поширення різноманітних онлайн платформ для обміну інформацією, для підвищення кваліфікації тощо стало невід’ємною складовою професійної діяльності адвоката.

З огляду на низку об’єктивних чинників, перерахованих вище, адвокати поступово стають більш залученими до діяльності у мережі Інтернет, зокрема шляхом користування соціальними мережами. Чинні Пра-

вила адвокатської етики у ст.ст. 57–60 передбачають певні правила поведінки для адвокатів у мережі Інтернет та у соціальних мережах. В умовах подальшої цифровізації усіх сфер суспільного життя виникає питання: чи достатньо названих норм для регулювання поведінки адвоката у мережі Інтернет та у соціальних мережах в умовах сьогодення?

Перше, на що необхідно звернути увагу під час відповіді та порушене питання, є перелік принципів, яким має відповідати використання адвокатом мережі Інтернет та соціальних мереж. Так, відповідно до ч. 3 ст. 57 Правил адвокатської етики «використання адвокатом соціальних мереж, інтернет-форумів та інших форм спілкування в мережі Інтернет повинно відповідати наступним принципам: незалежності; професійності; відповідальності; чесності; стриманості та коректності; гідності; недопущення будь-яких проявів дискримінації; толерантності та терпимості; корпоративності та збереження довіри суспільства; конфіденційності» [1].

Одразу стає помітним, що вказаний перелік принципів хоч і має певні спільності із переліком основних принципів адвокатської етики, наведеним у розділі II Правил адвокатської етики, проте все ж містить багато неназваних у цьому розділі принципів. Така невідповідність не є позитивним аспектом та свідчить про неузгодженість принципів адвокатської етики. Інакше кажучи, основні принципи адвокатської етики, передбачені розділом II Правил адвокатської етики, за своїм визначенням є загальними і тому застосовуються до будь-якої сфери діяльності адвоката. Передбачення відмінного переліку принципів адвокатської етики лише для конкретної сфери діяльності адвоката не є виправданим та породжує низку проблемних питань. Зокрема, якщо принципи стриманості, коректності, недопущення дискримінації, толерантності, терпимості не передбачені у розділі II Правил адвокатської етики, то невже вказаними принципами адвокат повинен керуватися лише під час використання мережі Інтернет та соціальних мереж? Очевидно, що адвокат завжди має бути відданий і цим принципам також, причому як у професійній, так і позапрофесійній діяльності.

Доречніше було б екстраполювати основні принципи адвокатської етики на поведінку адвоката у мережі Інтернет та у соціальних мережах шляхом відповідної деталізації – як це було зроблено розробниками Правил адвокатської етики щодо застосування принципів адвокатської етики окремо у взаємовідносинах із різними суб'єктами. У такому випадку принципи адвокатської етики отримали б більш прозоре закріплення та логічне тлумачення у різних ситуаціях.

Здійснюючи будь-яку комунікацію із застосуванням мережі Інтернет та соціальних мереж, адвокат завжди повинен залишатися взірцем моральності, стриманості та професійності. Особливо важливо підкреслити необхідність адвоката завжди залишатися відданим названим якостям у сучасних умовах – сьогодні соціальні мережі щодня збуджують суспільство, оскільки щоденні новини подекуди викликають неймовірний резонанс.

Міжособистісна комунікація активно переміщується в соціальні мережі та онлайн-платформи. З одного боку, це відкриває широкі горизонти для власного представлення, коментування актуальних юридичних питань та формування особистого бренду. Адвокат може ділитися аналітикою, роз'яснювати законодавчі норми, брати участь у дискусіях та налагоджувати контакт з потенційними клієнтами шляхом публікації відповідного контенту. З іншого боку, активна присутність в онлайн-просторі вимагає від адвоката особливої обережності та відповідальності.

Насамперед слід ще раз наголосити, що, на жаль, трапляються випадки, коли адвокати допускають розголошення адвокатської таємниці, публікуючи інформацію, що так чи інакше висвітлюють певні питання, щодо яких звертався клієнт. Питання порушення принципу конфіденційності загалом є нагальною проблемою адвокатської спільноти і вимагає постійної систематичної роботи для мінімізації таких випадків, але саме в умовах цифровізації суспільства вказана проблема постала особливо гостро.

Крім того, нерідко адвокати у своїх соціальних мережах публікують певні оціночні судження щодо різноманітних ситуацій, при цьому завдаючи шкоди авторитету адвокатури. Подібні випадки особливо почастишали в умовах повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України. Намагаючись виправдати такі свої висловлювання, адвокати пояснюють, що такі дописи публікуються ними не в рамках здійснення професійної адвокатської діяльності і у поза робочий час. Такі виправдання адвоката не є прийнятними.

Зокрема, Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури у п.п. 85, 87, 88 свого Рішенні № XI-003/2023 від 30.11.2023 зауважує, що «адвокат зобов'язаний дотримуватися вимог Правил адвокатської етики не лише під час здійснення адвокатської діяльності, а й в іншій його соціально-публічній діяльності. Всією своєю діяльністю адвокат

повинен стверджувати повагу до адвокатської професії, яку він уособлює, її сутності та громадського призначення, сприяти збереженню та підвищенню поваги до неї в суспільстві. Цього принципу адвокат зобов'язаний дотримуватись у всіх сферах діяльності» [2].

Необхідно додатково зауважити, що ведучи активну комунікацію у соціальних мережах, адвокат завжди повинен пам'ятати про своє професійне призначення та безперервність його правового статусу як адвоката. Високе звання адвоката має неабияку вагу і тому його отримання супроводжується появою низки соціально-побутових обмежень для такої фізичної особи. Такі обмеження є виправданими і мають за мету утвердження і укріплення авторитету адвокатури як інституції.

Варто наголосити на ще одній, досить пов'язаній із попередніми, проблемою. Мова йде про неабияку складність ідентифікації власника сторінки у соціальних мережах. Це питання неодноразово порушувалося у наукових колах та адвокатській спільноті. Найбільш популярні соціальні мережі в Україні, такі як Facebook, Instagram, X, Threads тощо, часто використовуються адвокатами і для професійного спілкування, і для рекламування своєї діяльності, і для власних потреб. При цьому сторінки у таких соціальних мережах є відверто знеособленими, оскільки під час реєстрації від фізичної особи не вимагається жодного документа, що посвідчує її особу.

Виникає ситуація, коли адвокат, прикриваючись своєю сторінкою як фізичної особи без зазначення свого професійного статусу, може займатися соціальною, публіцистичною чи іншого роду діяльністю, яка буде явно несумісною із адвокатською діяльністю через розпалювання ворожнечі, політичну заангажованість, ненормативну лексику тощо. Доведення, що за такими і подібними неправомірними діями стоїть саме адвокат, – є надзвичайно складним завданням.

При цьому необхідно наголосити, що Рада адвокатів України ще у 2017 році ухвалила Рішення № 190, яким були внесені зміни до Порядку ведення Єдиного реєстру адвокатів України, відповідно до яких у адвокатів з'явилася можливість вносити до ЄРАУ посилання на свої сторінки у соціальних мережах [3].

В умовах подальшої цифровізації суспільства, на мою думку, назріла необхідність зобов'язати адвокатів вносити до ЄРАУ посилання на свої сторінки у соціальних мережах. По-перше, це дозволить зменшити для адвокатів можливість розділяти свій статус у суспільстві на адвоката

і фізичну особу. По-друге, це дозволить потенційним клієнтам дізнатися більше про внутрішній світ і особистість адвоката, що сприятиме більш логічному вибору адвоката і, як наслідок, більш гармонійній співпраці адвоката із клієнтом.

Таким чином, адвокат у сучасну цифрову епоху має завжди знаходити баланс між активною участю в онлайн-комунікації та збереженням професійної етики та ділової репутації. Його освіченість та власна позиція стають не лише його внутрішнім надбанням, але й публічним інструментом, який потребує мудрого та відповідального використання. В сучасних умовах питанню комунікації адвокатів із застосуванням мережі Інтернет та соціальних мереж варто приділяти більше уваги. Перш за все необхідно посилювати дисциплінарну відповідальність для адвокатів за дії у мережі Інтернет та соціальних мережах, що завдають шкоди авторитетові адвокатури.

Список використаних джерел:

1. Правила адвокатської етики : Затверджені Звітно-виборним З'їздом адвокатів України 09.06.2017 (зі змінами, затвердженими З'їздом адвокатів України 15.02.2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text> (дата звернення: 02.04.2025).

2. Рішення ВКДКА № XI-003/2023 від 30.11.2023 за скаргою на рішення Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Чернівецької області в складі дисциплінарної палати № 190 від 09.08.2023 про закриття дисциплінарної справи відносно адвоката. URL: <https://vkdka.org/rishennya-vkdka-hi-003-2023-vid-30-11-2023-roku-za-skargoyu-na-rishennya-kvalifikatsijno-distsiplinarnoji-komisiji-advokaturi-chernivetskoji-oblasti-v-skladi-distsiplinarnoji-palati-190-vid-09-08/> (дата звернення: 02.04.2025).

3. Питання ведення Реєстру адвокатів України : Рішення Ради адвокатів України від 22.09.2017 № 190. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2017-09-22-r-shennya-rau-190_5aaf8ecba8ab6.pdf (дата звернення: 02.04.2025).

Науковий керівник: д. ю. н., доцент кафедри юстиції Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка Бондар Ірина Вадимівна.

Фідря Ю. О.

ДО ПИТАННЯ ОНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ДИСЦИПЛІНАРНИХ
СТЯГНЕНЬ СТОСОВНО СУДДІ 133

Хотенець П. В.

ДЕЯКІ МІРКУВАННЯ ПРО ДІАЛЕКТИКУ СУДОВОЇ
ТА ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ 138

Хотинська-Нор О. З.

ЄДНІСТЬ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ: ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ
ІНСТРУМЕНТАРІУ У СВІТЛІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРАГНЕНЬ
УКРАЇНИ..... 140

Храпенко О. О.

КОНВЕНЦІЯ ПРО ЗАХИСТ ПРОФЕСІЇ АДВОКАТА:
ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ 142

Шевчук О. М., Євечук О. І.

ПРАВО НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД З ПИТАНЬ
ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОТИДІЇ НАРКОЗЛОЧИННОСТІ:
АНАЛІЗ ОКРЕМИХ РІШЕНЬ ЄСПЛ 146

СТУДЕНТИ ТА АСПІРАНТИ

Афанасьєва В., Машаро О.

ПЕРЕХІДНЕ ПРАВОСУДДЯ І ВІДНОВЛЕННЯ ДОВІРИ
ДО СУДОВОЇ СИСТЕМИ 151

Басюк Ю. М.

ЕТИЧНІ МЕЖІ ПОВЕДІНКИ АДВОКАТА У СОЦІАЛЬНИХ
МЕРЕЖАХ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА 154

Бєляєва К. О.

ДОВІРА ДО СУДУ В УКРАЇНСКОМУ СУСПІЛЬСТВІ:
ФАКТОРИ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ 159

Бідний Є. М.

НОВІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ ПОНЯТТЯ «МИТНИЙ
СПІР ЩОДО НАРАХУВАННЯ ТА СПРАВЛЯННЯ МИТНИХ
ПЛАТЕЖІВ» КРИЗЬ ПРИЗМУ ПРАКТИКИ ЄСПЛ 162

Божко А. В.

ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА АДВОКАТА В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ 166

Бондар Аліса

ПРИНЦИП ДОБРОВІЛЬНОСТІ ШЛЮБУ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ
ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД 169